

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ II

Ενότητα 5: Σταθεροποιητική Πολιτική

Κουτεντάκης Φραγκίσκος – Γαληνού Αργυρώ
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης **Creative Commons** και ειδικότερα

*Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο 3.0 Ελλάδα
(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives 3.0 Greece)*

CC BY-NC-ND 3.0 GR

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περίγραμμα Ενότητας

- Εισαγωγή
- Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;
- Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

Εισαγωγή

- Μερικοί οικονομολόγοι θεωρούν την οικονομία ως **εγγενώς ασταθή**.
 - Υποστηρίζουν ότι οι πολιτικοί θα πρέπει να χρησιμοποιούν την οικονομική πολιτική για να σταθεροποιήσουν την οικονομία.
- Άλλοι οικονομολόγοι βλέπουν την οικονομία ως **σταθερή** από την ίδια τη φύση της.
 - Υποστηρίζουν ότι δεν πρέπει η οικονομική πολιτική να προσπαθεί να ρυθμίζει την οικονομία με παρεμβατικά μέτρα.

Εισαγωγή

- Σε αυτήν την ενότητα, θα ασχοληθούμε με 2 ερωτήματα, που έχουν προκύψει από αυτήν τη θεωρητική διαμάχη.
- Αυτά είναι:

Εισαγωγή

Θα πρέπει η οικονομική πολιτική να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην προσπάθεια σταθεροποίησης της οικονομίας ή μήπως θα πρέπει να είναι παθητική;

Εισαγωγή

Θα πρέπει η οικονομική πολιτική να διεξάγεται σύμφωνα με κανόνες ή κατά την ελεύθερη κρίση των πολιτικών;

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- **Επιχείρημα υπέρ της ενεργού οικονομικής πολιτικής**
 - Θεωρείται αναγκαίο να χρησιμοποιηθεί η οικονομική πολιτική, καθώς η οικονομία δέχεται συχνά τις παρενέργειες εξωγενών διαταραχών που οδηγούν σε διακυμάνσεις της παραγωγής και της απασχόλησης.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Μέσω των υποδειγμάτων *AD-AS/IS-LM*, είδαμε πώς η νομισματική και δημοσιονομική πολιτική μπορούν να αποτρέψουν τις αρνητικές επιπτώσεις εξωγενών διαταραχών.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Επιχειρήματα υπέρ της παθητικής οικονομικής πολιτικής
 - Το κράτος δεν πρέπει να παρεμβαίνει, καθώς:
 - i. η δημοσιονομική και η νομισματική πολιτική επενεργούν με μεγάλες και μεταβαλλόμενες χρονικές υστερήσεις, και
 - ii. οι σχεδιαστές της οικονομικής πολιτικής δεν είναι πάντα ικανοί να προβλέψουν τις μελλοντικές οικονομικές εξελίξεις.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Επιχείρημα i.
 - Οι οικονομολόγοι διακρίνουν **2 τύπους χρονικών υστερήσεων** στην κατάρτιση της σταθεροποιητικής πολιτικής.
 - Εσωτερική χρονική υστέρηση
 - Εξωτερική χρονική υστέρηση

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

➤ Εσωτερική χρονική υστέρηση

Είναι ο χρόνος που μεσολαβεί ανάμεσα σε μια διαταραχή της οικονομίας και στη λήψη μέτρων οικονομικής πολιτικής που αντιμετωπίζουν αυτήν τη διαταραχή.

- Χρειάζεται χρόνος για να αναγνωριστεί η διαταραχή και να εφαρμοστεί η πολιτική.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Η δημοσιονομική πολιτική έχει σημαντική εσωτερική χρονική υστέρηση.

□ Τα βασικά της εργαλεία είναι ο **κρατικός προϋπολογισμός**, ο οποίος καταρτίζεται μια φορά το χρόνο, και οι **φόροι**, όπου χρειάζονται νομοθετική ρύθμιση για να μεταβληθούν.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Αντίθετα, η νομισματική πολιτική δεν έχει σημαντική εσωτερική χρονική υστέρηση.
 - Η Κεντρική Τράπεζα μπορεί να εφαρμόζει μια αλλαγή της νομισματικής πολιτικής, σε λιγότερο από μια ημέρα.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

➤ Εξωτερική χρονική υστέρηση

Είναι ο χρόνος που μεσολαβεί ανάμεσα στην εφαρμογή μιας οικονομικής πολιτικής και στην επιρροή της στην οικονομία.

– Τα μέτρα της οικονομικής πολιτικής δεν επηρεάζουν αμέσως τις δαπάνες, το εισόδημα και την απασχόληση.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Η νομισματική πολιτική έχει σημαντική εξωτερική χρονική υστέρηση.
 - Πολλές επιχειρήσεις καταρτίζουν τα επενδυτικά τους σχέδια πολύ καιρό πριν αρχίσουν να τα υλοποιούν.
 - Έτσι, μια μεταβολή της προσφοράς χρήματος και άρα και των επιτοκίων δεν θεωρείται ότι μπορεί να επηρεάσει την οικονομική δραστηριότητα πριν περάσει 1 εξάμηνο από την εφαρμογή της.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Λόγω αυτών των χρονικών υστερήσεων, οι προσπάθειες σταθεροποίησης της οικονομίας πολύ συχνά αποδεικνύονται **αποσταθεροποιητικές.**

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Ας υποθέσουμε ότι οι οικονομικές συνθήκες μεταβάλλονται από τη στιγμή που εφαρμόζεται μια οικονομική πολιτική ως τη στιγμή που η πολιτική αυτή αρχίζει να επηρεάζει την οικονομία.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Στην περίπτωση αυτή, η ενεργός πολιτική μπορεί να καταλήξει:
 - να ενθαρρύνει την οικονομική δραστηριότητα σε μια οικονομία που εμφανίζει συμπτώματα υπερθέρμανσης, ή
 - να αποθαρρύνει την οικονομική δραστηριότητα τη στιγμή που η οικονομία είναι σε ύφεση.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Οι υπέρμαχοι της οικονομικής πολιτικής ισχυρίζονται ότι αυτές οι χρονικές υστερήσεις δεν συνεπάγονται κατ' ανάγκη ότι η οικονομική πολιτική θα πρέπει να είναι εντελώς παθητική.
- Εξάλλου, μερικές πολιτικές, οι οποίες αποκαλούνται **αυτόματοι σταθεροποιητές**, αποσκοπούν στη μείωση των χρονικών υστερήσεων.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Αυτόματοι σταθεροποιητές:

Είναι πολιτικές που ενθαρρύνουν ή αποθαρρύνουν την οικονομική δραστηριότητα όταν αυτό είναι αναγκαίο, χωρίς να απαιτείται σκόπιμη μεταβολή της οικονομικής πολιτικής.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Παραδείγματα αυτόματων σταθεροποιητών:

Το σύστημα του φόρου εισοδήματος

- Μειώνει αυτόματα το φόρο, όταν η οικονομία οδηγείται σε ύφεση.

Τα προγράμματα κοινωνικής ασφάλισης

- Αυξάνει αυτόματα τις μεταβιβαστικές πληρωμές, όταν η οικονομία βυθίζεται σε ύφεση.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Και στα 2 παραδείγματα, η διαδικασία ισοδυναμεί με επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, χωρίς εσωτερική χρονική υστέρηση.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- **Επιχείρημα ii**
 - Η άσκηση επιτυχημένης οικονομικής πολιτικής προϋποθέτει την **ικανότητα πρόβλεψης των μελλοντικών οικονομικών συνθηκών.**

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Αν και οικονομικές εξελίξεις είναι συχνά απρόβλεπτες, υπάρχουν 2 τρόποι με τους οποίους μπορούμε να τις προβλέψουμε:
 - Παρατήρηση προπορευόμενων δεικτών
 - Μακροοικονομικά υποδείγματα

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

➤ Παρατήρηση προπορευόμενων δεικτών

Είναι εκείνες οι οικονομικές μεταβλητές που διακυμαίνονται πριν από τη μεταβολή της οικονομικής δραστηριότητας.

- Π.χ. Ο δείκτης τιμών του χρηματιστηρίου.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

➤ Μακροοικονομετρικά υποδείγματα

Υποδείγματα μεγάλης κλίμακας στα οποία διατυπώνονται υποθέσεις για τις εξωγενείς μεταβλητές, οι οποίες χρησιμοποιούνται για να προβλέψουν την αντίδραση των ενδογενών μεταβλητών.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Ωστόσο, συνήθως οι προβλέψεις είναι **λανθασμένες**.
 - Αυτός είναι ένας λόγος γιατί κάποιои αντιτίθενται στην ενεργό πολιτική.
- Οι προβλέψεις των επιδράσεων των μεταβολών στην πολιτική γίνονται χρησιμοποιώντας υποδείγματα που έχουν εκτιμηθεί με ιστορικά στοιχεία.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Ο Lucas τόνισε ότι αυτές οι προβλέψεις δεν είναι έγκυρες, όταν η μεταβολή της πολιτικής αλλάζει τις **προσδοκίες** των ατόμων.
 - Οι προσδοκίες διαδραματίζουν ένα κρίσιμο ρόλο στην οικονομία, καθώς επηρεάζουν όλα τα είδη της οικονομικής συμπεριφοράς.
- Η κριτική αυτής της παραδοσιακής αξιολόγησης της οικονομικής πολιτικής είναι γνωστή ως **κριτική Lucas**.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Αυτή η κριτική μας διδάσκει ότι θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος με τον οποίο κάθε πολιτική επηρεάζει τις προσδοκίες και τη συμπεριφορά.

Ενεργός ή Παθητική Οικονομική Πολιτική;

- Παράδειγμα κριτικής Lucas:

**Πρόβλεψη βασιζόμενη σε προηγούμενη
εμπειρία**

Μια αύξηση της προσφοράς χρήματος, θα μειώσει την ανεργία.

Η κριτική Lucas

Τονίζει ότι αυξάνοντας το ρυθμό αύξησης της προσφοράς χρήματος μπορεί να αυξήσει τον προσδοκώμενο πληθωρισμό και έτσι δεν είναι απαραίτητο ότι η ανεργία θα μειωθεί.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

- Η οικονομική πολιτική μπορεί να διαμορφωθεί:
 - με έναν **κανόνα**, ή
 - με βάση την **κρίση των υπευθύνων**.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

- Με τον **κανόνα**, οι πολιτικοί έχουν εξαγγείλει εκ των προτέρων ποια μέτρα θα υιοθετήσουν και δεσμεύονται να τα ακολουθήσουν.
- Με την **κρίση των υπευθύνων**, οι πολιτικοί είναι ελεύθεροι να επιλέξουν την πολιτική που θεωρούν κατάλληλη τη συγκεκριμένη στιγμή.
 - Δίνει περισσότερη ευελιξία στους πολιτικούς στο να αντιδράσουν σε απρόβλεπτες καταστάσεις.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

- **Επιχειρήματα υπέρ των κανόνων**
 - i. Υπάρχει δυσπιστία σε εκείνους που χαράσσουν την οικονομική πολιτική λόγω:
 - ανικανότητας, και
 - καιροσκοπισμού.
 - ii. Υπάρχει το πρόβλημα της χρονικής **ασυνέπειας** της οικονομικής πολιτικής, όταν αυτή ασκείται κατά την ελεύθερη κρίση των υπευθύνων.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

- Επιχείρημα i

-Οι πολιτικοί διαπράττουν συχνά λάθη στη διεξαγωγή της οικονομικής πολιτικής λόγω άγνοιας και μη-επαρκών γνώσεων.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

-Επίσης, μερικές φορές χρησιμοποιούν την οικονομική πολιτική για δικούς τους πολιτικούς σκοπούς, όπως για να επανεκλεγούν.

-Η σκόπιμη χρησιμοποίηση της οικονομίας για εκλογικούς σκοπούς ονομάζεται **πολιτικός οικονομικός κύκλος**.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

- Επιχείρημα ii
 - Οι πολιτικοί μπορεί να θέλουν να εξαγγείλουν εκ των προτέρων την πολιτική που πρόκειται να ακολουθήσουν, για να επηρεάσουν τις προσδοκίες των ατόμων.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

- Αργότερα, όταν τα άτομα έχουν διαμορφώσει τις προσδοκίες τους και ενεργούν σύμφωνα μ' αυτές, οι πολιτικοί μπορεί να υποκύψουν στον πειρασμό να ανακαλέσουν τις δεσμεύσεις τους.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

- Αυτό λέγεται **χρονική ασυνέπεια της οικονομικής πολιτικής**.
- Στην περίπτωση αυτή, τα άτομα οδηγούνται στο να **δυσπιστούν** για τις εξαγγελίες των πολιτικών.
- Η μόνη **λύση** σε αυτήν την κατάσταση είναι οι πολιτικοί να δεσμευτούν σε ένα σταθερό κανόνα πολιτικής.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

- Παραδείγματα χρονικής ασυνέπειας
 1. Έστω ότι η κυβέρνηση θέλει να αυξήσει τις επενδύσεις, και έτσι ανακοινώνει ότι δεν θα φορολογείται το εισόδημα από το κεφάλαιο.
 - Τα άτομα θα αυξήσουν τις επενδύσεις.
 - Η κυβέρνηση έχει κίνητρο να ανακαλέσει την απόφασή της, προκειμένου ν' αυξήσει τα φορολογικά της έσοδα.

Κανόνες ή Διακριτική Ευχέρεια Υπευθύνων;

2. Έστω ότι η κυβέρνηση θέλει να μειώσει τον προσδοκώμενο πληθωρισμό, και έτσι ανακοινώνει ότι πρωταρχικός της σκοπός είναι ο χαμηλός πληθωρισμός.

- ❑ Τα άτομα θα διαμορφώσουν ανάλογα τις προσδοκίες τους για τον πληθωρισμό και θα ορίσουν ανάλογα τους μισθούς και τις τιμές.
- ❑ Η Κεντρική Τράπεζα έχει κίνητρο να λησμονήσει την εξαγγελία της και να εφαρμόσει επεκτατική νομισματική πολιτική για να μειώσει την ανεργία.

Τέλος Ενότητας 5

Σταθεροποιητική Πολιτική

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

